

MISKOLCI EGYETEM

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

DEÁK FERENC ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

dr. Páhi Barbara

A hitelezői érdekek védelmének jogi eszközei, különös tekintettel a gazdasági bűncselekményekre

A PhD értekezés tézisei

MISKOLC

2024

Tartalomjegyzék

I. A dolgozat tárgya, az értekezés célkitűzései	3
II. Az értekezés felépítése.....	5
III. A kutatás során alkalmazott módszerek és a téma szakirodalmi értékelése.....	7
IV. A kutatás eredményeinek összefoglalása és azok hasznosítása	9
V. Az értekezés témájához kapcsolódó saját közlemények	13

Az értekezés lezárásának dátuma: 2024. augusztus 25.

I. A dolgozat tárgya, az értekezés célkitűzései

Dolgozatom tárgya a hitelezők hazai jogi helyzetének vizsgálata, kiemelt figyelemmel a rendelkezésükre álló büntetőjogi eszközökre, azon belül is elsősorban a gazdasági bűncselekmények körére.

A hitelezők azok a személyek, akiknek vagyoni alapon az adóssal szemben követelésük van, céljuk jellemzően nem a reorganizáció, hanem igényeik kielégítése. Tekintettel arra, hogy a hitelek a gazdasági élet szerves részét képezik, a hitelezők bizalmának erősítése, érdekeik oltalma kardinális kérdés, hiánya a szerződéskötési hajlandóság csökkenését eredményezi, s hátrányosan befolyásolja a piac eredményes működését. A hitelezővédelem a vagyoni igénnyel fellépő felet illeti meg, mely független attól, hogy magánjogi vagy közjogi követelésről van szó, hogy a követelést elismerik-e vagy sem, továbbá attól is, hogy a hitelező magánjogi követelése szerződéses jogviszonyból vagy szerződésen kívüli jogviszonyból származik. Jogalapját tekintve alapulhat polgári jogi, cégjogi, vagy csődjogi előírásokon is. Az ezredfordulóhoz közeledve a gazdaság szerepe megváltozott, a hitelezők érdekeinek védelme pedig felértékelődött. Az állam kötelessége volt az újfajta gazdálkodásvédelem garantálása, melyre büntetőjogi szabályok útján is törekednie kellett. Mindez pedig egy olyan új szemléletű büntetőjogi szabályrendszert igényelt, amely biztosította az új társasági formák és a hitelezők védelmét is.

Mivel tehát a hitelezővédelmi szempontok háttérbe szorítása teret enged a visszaéléseknek, ezért aki előnyök szerzése végett megszegi a gazdaság megfelelő működését biztosító jogszabályokat, ezáltal sérti a hitelezők érdekeit, annak a magánjogi jogkövetkezményeken túl akár büntetőjogi szankciókkal is számolnia kell. A hitelezők védelmét büntető eljárásjogi, és a büntető anyagi jogi szabályok is garantálják, hiszen amennyiben a magánjogi jogviszonyban a kötelezett pozíciójában lévő személy jogszabályban vagy szerződésben rögzített kötelezettségének nem tesz eleget, és e jogi kapcsolattal összefüggésben olyan, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvénybe

(a továbbiakban: Btk.) ütköző magatartást tanúsít, mellyel sérti a hitelezői érdekeket, magatartása büntetőeljárás megindítását eredményezheti.

A jogalkotó a hitelezők oltalmáról a büntető anyagi jogi szabályok útján elsősorban, azonban nem kizárólag, a Btk.-nak A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények című, XLI. fejezetében gondoskodik. Figyelemmel viszont arra, hogy hitelezői érdekeket sértő bűncselekmény elkövetése miatt folyamatban lévő büntetőeljárás célja elsősorban nem a terhelt elítélése, hanem a vagyoni sérelem reparálása, így különös gondot kell fordítania bűncselekményekből származó vagyon felkutatására és biztosítására, melyre vonatkozóan a Btk. Általános Részében, valamint A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényben (a továbbiakban: Be.) találunk rendelkezéseket.

Az értekezés célja a jogtörténeti áttekintést, a hitelezők védelmét biztosító hatályos joganyag, valamint az angol, a német, valamint a szlovák szabályozás vizsgálatát követően, a releváns szakirodalom feldolgozásával de lege ferenda javaslatok megfogalmazása a hitelezők oltalmát közvetlenül biztosító büntetőjogi tényállásokra vonatkozóan.

II. Az értekezés felépítése

A fentiekben meghatározott cél elérése érdekében a dolgozat 8 fejezeten keresztül tárgyalja a hitelezők jogi helyzetének legfontosabb területeit.

Annak érdekében, hogy teljes képet kapjunk a hitelezők hazai jogi helyzetéről, szükséges az igényeik oltalmát biztosító polgári-, cég- és csődjogi, továbbá büntetőjogi eszközök rövid bemutatása. Ezért a bevezető gondolatokat követően, a 2. fejezetben először a magánjogi eszközök ismertetését végzem el, majd még ugyanezen a fejezeten belül a büntetőjogi eszközöknek vizsgálatára is sor kerül. Így értekezésem érinti a Be., valamint a Btk. hitelezők oltalmát biztosító azon rendelkezéseit, amelyek a gazdasági bűncselekmények kérdéskörén kívül esnek.

A 3. fejezet célja a gazdasági bűncselekmények általános bemutatása, valamint a hitelezői érdekek védelmét biztosító tényállásokkal fennálló összefüggéseinek feltárása, melyhez az út a gazdasági élet szabályozása, a gazdálkodással összefüggő bűnözés, a gazdasági bűnözés, valamint a fehérgalléros bűnözés fogalmának tisztázásán keresztül vezet.

A hatályos szabályozás kritikai szemléletű vizsgálatához szükséges a rendelkezések változásainak áttekintése, hiszen mindez segítséget nyújthat a jövőre tekintettel megalapozott javaslatok megtételéhez, így nem mellőzhető a hitelezői érdekek védelmét szolgáló gazdasági büntetőjogi tényállások hazai szabályozástörténetének a bemutatása, melyre a 4. fejezetben kerül sor. Felvázolásra kerül a hitelezők büntetőjogi védelmének hazai jogtörténeti fejlődése, a szabályozás változásai, valamint a hatályos szabályozás létrejöttének történeti kontextusa a XIX. század elejétől kezdve.

Az 5. fejezetben a fő hangsúly a hitelezői érdekek közvetlen védelmét biztosító, a Btk.-nak A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények című fejezetében elhelyezett deliktumok tételes jogi, elemző, kritikai és joggyakorlati elemzésén van. Sor kerül a csődbűncselekmény, a tartozás fedezetének elvonása, a saját tőke csorbítása, valamint a számvitel rendjének megsértése tényállások kritikai elemzésére. A hitelezői érdekek védelme hazai büntetőjogi

szabályozása, valamint a joggyakorlat megismerésének céljából empirikus kutatás során vizsgálatom tárgyává teszem az új Be. hatálybalépését követően a Miskolci Járásbíróságon folyamatban volt azon büntetőeljárásokat, melyek tárgyai az általam korábban részletesen vizsgált bűncselekmények.

A 6. fejezetben, a nemzetközi kitekintés körében megvizsgálom, hogyan alakul a hitelezők védelmének büntetőjogi helyzete más államokban, így a hazaitól merőben eltérő angol, a hazai joggyakorlatra évszázadokon át nagy hatást gyakorló német, s nem utolsósorban egy másik poszt-szocialista ország, a szlovák jogi környezetben.

Végül a 7. fejezetben, a befejező gondolatokat megelőzően, röviden összefoglalom a hitelezők védelmét biztosító legfontosabb deliktumok esetleges hiányosságait, az általam megállapított de lege ferenda javaslatokat egy csokorba szedem, ezáltal a jövőre tekintettel hasznos és megalapozott ajánlásokat teszek a hazai büntetőrendelkezésekkel kapcsolatban.

III. A kutatás során alkalmazott módszerek és a téma szakirodalmi értékelése

A hitelezők védelmét biztosító jogi eszközök jellegére tekintettel értekezésem több kutatási módszert alkalmazva, interdiszciplináris megközelítésben készült.

Értekezésemben elsősorban a leíró, elemző, és kritikai kutatási módszereket alkalmazom, de kiemelést érdemel a történeti módszer is, amely segítségével a hitelezők jogi helyzetének fejlődéstörténetét megvizsgálva igyekszem feltárni a jelenlegi hazai helyzethez vezető utat. Az elméleti alapok és a hatályos szabályozás bemutatása során a dogmatikai és normatív módszert alkalmazom, az egyes jogintézmények értelmezése során pedig a jogszabályi rendelkezések nyelvtani és logikai értelmezését is elvégzem, illetve számos esetben a kritikai elemzés módszeréhez nyúlok.

Feldolgozom a releváns hazai és külföldi szakirodalmat, könyveket, tankönyveket, kommentárokat, monográfiákat, szócikkeket, tanulmányokat, a hazai PhD értekezéseket, valamint a hitelezői érdekek védelméhez kapcsolódó hazai Bírósági Határozatokat és a Büntetőjogi Döntvénytárban közzétett eseti döntéseket.

A történeti áttekintés, valamint a hatályos szabályozás elemzése során felhasználok a törvénykönyvekhez kapcsolódó miniszteri indokolásban foglaltakat, s kiemelten foglalkozom a kapcsolódó Büntető jogegységi határozatokkal, valamint Alkotmánybírósági határozatokkal, mely során a joglogikai és elméleti vizsgálat módszertanát alkalmazom.

Az értekezés 5. fejezetében a Miskolci Járásbíróságon végzett empirikus kutatás során az összegyűjtött jogeseteket dolgozom fel, a jogerős bírósági döntések alapján következtetéseket vonok le a bűncselekmények minősítése, valamint az alkalmazott szankciókat illetően.

A rendelkezésre álló jogszabályok feltárását, értelmezését, a szakirodalom mélyreható elemzését, és a fentebb említett kutatási módszerek

alkalmazását követően pedig megfogalmazom a disszertáció végső konklúzióit és javaslatait.

IV. A kutatás eredményeinek összefoglalása és azok hasznosítása

1. A hitelezői érdekek védelmével kapcsolatban visszatérő kérdésként merül fel, hogy hol kerüljenek elhelyezésre a hitelezői érdekeket sértő bűncselekmények? A büntetőrendelkezések csődtörvényben történő elhelyezésének szimpatizánsai e nézetüket azzal indokolják, hogy mind a csődeljárásban részt vevő bíró, mind a hitelezők, s adósok számára könnyebben észrevehetőek és alkalmazhatók a büntetőjogi szabályok s jogkövetkezmények, ha azok a csődjogi szabályokkal egy helyen kerülnek rendezésre. Álláspontom szerint azonban kiemelkedő társadalmi érdek, hogy a legsúlyosabb, büntetendő magatartások mindig az aktuális büntető törvénykönyvben kerüljenek rendezésre, és a jogbiztonság követelményére figyelemmel elengedhetetlen az egységes büntetőjogi szabályok megalkotása. Tény, hogy a hitelezői érdekek védelmét biztosító bűncselekmények értékelése sok esetben komoly feladat elé állítja az eljáró szakembereket, hiszen a büntetőjogi szabályokon túl a szaktörvények ismerete is szükséges, ez azonban nem függhet attól, hogy a deliktumokat a jogalkotó hol helyezi el.

2. Értekezésem központi kérdése a hitelezői érdekek védelmét közvetlenül biztosító büntetőtörvényi tényállások vizsgálata, melyek a hatályos Btk.-nak A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények című, XLI. fejezetében található. A jogalkotó a hatályos kódexben a korábbinál differenciáltabb törvényi konstrukciót tartott szem előtt, s a Különös Részt a védett jogtárgyak szűkebb körére alapítva tagolta fejezetekre, a fejezeteket azonban további címekre már nem bontotta. Álláspontom szerint a gazdasági bűncselekmények meghatározhatósága érdekében célszerű lett volna a korábbi Btk. megoldását követve a fejezeten belül címek szerint elkülöníteni az ide sorolható deliktumokat, ezáltal egyértelműen láthatóvá tenni az említett bűncselekmények egy kategóriába tartozását. Ezen elgondolás azonban nem egyezik azon jogalkotói törekvéssel, hogy hangsúlyosabban jusson kifejezésre a kiemelt védett jogi tárgyak jelentősége. Figyelemmel viszont arra a szándékra, miszerint az azonos jogi tárgyak védelmét biztosító deliktumok egy fejezetben

kerüljenek elhelyezésre, A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények című fejezet úgy vélem túl tágnak tekinthető, ugyanis számos tényállás tartozik e fejezetbe, a bűncselekmények jogi tárgyai azonban eltérők. Éppen ezért a jogalkotói célkitűzés szem előtt tartásával elképzelhetőnek tartanám a hitelezők védelmét biztosító, valamint a hitelnújtás biztonságát szolgáló tényállások külön fejezetben történő rendezését is, melybe a csődbűncselekmény, a tartozás fedezetének elvonása, valamint a saját tőke csorbítása bűncselekmények törvényi tényállásai sorolandók.

3. A csődbűncselekmény törvényi szabályozását tekintve gyakran változó kérdés, hogy a büntethetőség milyen mértékben függjön a csőd, valamint felszámolási eljárástól, esetleg célszerű lenne-e függetlenné tenni attól. A hatályos szabályozás rendelkezik objektív büntethetőségi feltételről, mely álláspontom szerint is indokolt, hiszen mellőzése a hitelezők érdekeit ugyan jobban szolgálná, azonban a büntetőjogi felelősség indokolatlan kiterjesztését eredményezné. Ehelyett a rendelkezés pontosításával kellene megakadályozni, hogy a fizetéképtelenség megállapítása hosszabb időre elhúzódjon. Ami a csődeljárást illeti, tény, hogy mivel a lefolytatására irányuló kérelem megnyitja a büntethetőséget is, ennek adósok általi kezdeményezése nem jellemző. Úgy vélem megfontolást érdemelne az objektív büntethetőségi feltételek köréből a csődeljárásra vonatkozó fordulat mellőzése, vagy annak olyan jellegű módosítása, amely elősegíti a csődeljárás lefolytatásához való adósi hozzáállás pozitív irányú változását.

4. A csődbűncselekménnyel kapcsolatban kiemelendő másik jelentős kérdés a büntető anyagi jogszabályok függetlenítésének lehetősége a Csődtv. fogalomrendszerétől, mely jelentősen leegyszerűsítene a jogalkalmazók helyzetét, hiszen a büntető anyagi jog alkalmazásába sok esetben nem illeszthető be egy egészen más jogterület terminológiája. Ez megvalósítható lenne külön értelmező rendelkezések megalkotása útján, mely a büntetőjog specifikus rendelkezések megalkotásának legbiztosabb módja lenne, azonban valószínűleg jelentősen megnövelné a büntetőrendelkezések számát. A másik lehetőség a csőd- és büntetőszabályok összhangjának a Csődtv. átfogó

reformja útján történő megteremtése. Álláspontom szerint a törvény megérett a teljeskörű átdolgozásra, hiszen hatálybalépése óta számos alkalommal került módosításra, s szabályainak jelentős része nem képes hatékonyan betölteni eredeti rendeltetését. A csődbűncselekmény jelenleg ki van téve a Csődtv. gyakori módosításának, mely nincs tekintettel a büntetőjog szempontjaira. Noha az nem elvárható, hogy a csődjog elsődlegesen a büntetőjognak a csődjogtól eltérő sajátosságait tartsa szem előtt, úgy vélem, hogy a jogalkotó ezirányú törekvése esetén az átdolgozás során a csődjogi és büntetőjogi szabályok közelíthetnének, összhangba kerülhetnének egymással, a különböző jogterületek sajátosságának szem előtt tartása mellett.

5. A csődbűncselekmény vizsgálata során részletesen foglalkoztam a bűncselekmény elkövetőinek kérdésével is. A hatályos szabályok szerint a vagyonnal rendelkezni jogosultakon túl az is felelősségre vonható, akinek arra lehetősége van. A Btk. Miniszteri Indokolása megjegyzi, hogy a törvény a büntethetőségi feltételek körét arra az esetre kívánta kibővíteni, amikor a vagyonnal jogszerűen már nem rendelkezhet a tulajdonos cégképviselő, de erre még lehetősége van. Jelen megoldással azonban – az eredeti szándéktól eltérően – lényegében megszűnt a speciális jogalanyiség. Ennek ismételt biztosítása érdekében úgy vélem célszerű lenne a tényállás pontosítása, s taxatív felsorolni, hogy mely személyek büntethetőségét kívánja a jogalkotó. Ehelyütt érdemes megemlíteni az árnyékvezetők felelősségét is, s annak jogalkotó általi megfontolását, hogy kifejezett törvényi rendelkezést iktat be a büntetőjogi felelősségre vonásuk tekintetében is, mely pontosan meghatározná e személyi kört annak érdekében, hogy a bűncselekmény elkövetéséért nagyban felelős, a büntetőjogi felelősségre vonáshoz szükséges rendelkezési joggal azonban nem bíró személy ne maradjon büntetlen.

6. A tartozás fedezetének elvonása tényállásával kapcsolatban kiemelendő a büntethetőséget megszüntető okok körének kérdése. Már az 1987. évi III. tv. is akként rendelkezett, hogy az elkövető nem büntethető, ha a tartozást az elsőfokú bíróság ítéletének meghozataláig „kiegyenlítik”, mely rendelkezés egészen a Btk. hatályba lépéséig nem is változott. Ezzel szemben a

hatályos szabályozás azt mondja, hogy a tartozás fedezetének elvonása miatt az elkövető nem büntethető, ha a tartozást a vádirat benyújtásáig „kiegyenlíti”. Míg tehát az 1978-as Btk. szóhasználatából egyértelmű, hogy a tartozást nem feltétlenül az elkövetőnek kell kiegyenlítenie, a kiegyenlítik szó ugyanis arra utal, hogy azt bárki, akár a terhelt tudta, akarata ellenére is megteheti, a hatályos szabályok szerint erre kizárólag a terheltnek van lehetősége. Habár osztom azon nézeteket, melyek – figyelemmel e jogintézmény jelentőségére – a büntethetőség megszűnését a terhelt személyéhez kívánják kötni, hitelezői oldalról megvizsgálva, érdekeiket elsődlegesen szem előtt tartva úgy vélem az a célszerű, ha a büntethetőséget megszüntető ok azáltal mozdítja elő a tartozás kiegyenlítését, ha nincs az elkövetőre korlátozva. A hatályos Btk. szabálya, mely kizárólag az elkövető által történő kiegyenlítés esetén biztosítja a büntethetőséget megszüntető ok alkalmazását, ellentétes azon céllal, miszerint a jogalkotónak a hitelezői érdekeket kellene elsődlegesen szem tartania, szemben a terhelt megbüntetésével.

7. A saját tőke csorbítása kapcsán a jogalkotónak biztosítania kéne, hogy valamennyi jogi személy védelemben részesüljön, melyet a taxatív felsorolás mellőzésével érhetne el. Úgy vélem, az elkövetői kör bővítése is szükséges, hiszen nem kizárólag a vezető tisztségviselőknek és a tagoknak van lehetősége a társasági vagyon elvonására. Másrészt a saját tőke elvonása bűncselekményének megállapítását sok esetben felülírja, hogy a deliktum több vagyon elleni bűncselekmény tényállásába is illeszkedik, például sikkasztás vagy csalás, abban az esetben pedig, ha a saját tőke jogtalan elvonása következtében a hitelezők kielégítése részben vagy egészben megghiúsul, úgy csődbűncselekmény megállapítására kerülhet sor. Figyelemmel arra, hogy e bűncselekmény a bírói gyakorlatban rendkívül ritkán fordul elő, megfontolást érdemelhet a saját tőke csorbításának dekriminalizációja, az elkövető magatartása, így a társaság saját tőkéjének elvonása pedig csupán az egyéb bűncselekmény megállapításához szükséges többlettényállási elemek fennállása esetén lenne büntetendő.

V. Az értekezés témájához kapcsolódó saját közlemények

1. A hitelezői érdekek büntetőjogi védelmének hazai változásai a XX. század közepéig, *Studia Iurisprutiae Doctorandorum Miskolciensium – Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai Tomus 26.*, 2023/2.
2. Kísérlet a hitelezői érdekek védelmét szolgáló jogi eszközök összefoglalására, *Publicationes Universitatis Miskolcinensis Sectio Juridica et Politica*, Tomus XLI/1.
3. A hitelezők hazai büntetőjogi védelme a XX. század második felében, *Miskolci Jogtudó – Hallgatói Online Jogtudományi Folyóirat*, 2023/1.
4. A csődbűncselekmény elkövetése miatt folyamatban lévő büntetőeljárásban bejelentett polgári jogi igényre vonatkozó szabályok, *Studia Iurisprutiae Doctorandorum Miskolciensium – Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai Tomus 22.*, 2021/2.
5. Az egyházi jogi személyek gazdálkodása, *Miskolci Jogtudó – Hallgatói Online Jogtudományi Folyóirat*, 2021/2.
6. A csődbűncselekmény elkövetése miatt folyamatban lévő büntetőeljárásban bejelentett polgári jogi igényre vonatkozó szabályok, *Studia Iurisprutiae Doctorandorum Miskolciensium – Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai Tomus 22.*, 2021/2.
7. A tartozás fedezetének elvonása büntetőjogi szabályai, különös tekintettel a csődbűncselekménytől való elhatárolására, *Miskolci Jogtudó – Hallgatói Online Jogtudományi Folyóirat*, 2021/1.

8. A tartozás fedezetének elvonására vonatkozó büntetőjogi szabályok, XIX. Jogász Doktoranduszok Szakmai Találkozója Konferencia Kötet (Szerk: Miskolczi-Bodnár Péter), Budapest, 2021.
9. A vezető tisztségviselők polgári jogi felelősségének rendszere, különös tekintettel a „wrongful trading” szabályaira, *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium – Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai Tomus 19.*, 2020/1.
10. The system of civil liability of executive officers, particularly considering the rules of „wrongful trading”, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXVII/2.*, 2019.
11. A vezető tisztségviselő büntetőjogi felelősségének egyes magánjogi vonatkozásai, különös tekintettel a csődbűncselekmény kérdéskörére, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXVII/1.*, 2019.
12. A nemzetközi bűnügyi együttműködés, különös tekintettel az európai közösség pénzügyi érdekeinek védelmére, *Miskolci Jogtudó – Hallgatói Online Jogtudományi Folyóirat 2019/1.*
13. A gazdasági bűncselekmények elkövetői, különös tekintettel a csődbűncselekmény alanyára, *Profectus in Litteris XI.*, 2019.
14. A büntetőjog alapelveinek alkalmazása a versenyjogi eljárásokban, különös tekintettel a törvényesség elvére, *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium – Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai Tomus 18.*, 2019.

15. A jogi személyek büntetőjogi felelőssége, *Profectus in Litteris X.*, 2018
16. A gazdasági verseny tisztaságának alkotmányjogi kérdései, Miskolci Jogtudó, Hallgatói Online Jogtudományi Folyóirat 2018/2.
17. A csődbűncselekmény néhány aktuális kérdése, különös tekintettel a csődbűncselekmény sértettjéről szóló 6/2018. számú jogegységi határozatára, Doktoranduszok fóruma: A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar szekciókiadványa, 2018.
18. A versenyt korlátozó megállapodás tilalmának jogtörténeti előzményei az 1931. évi XX. törvénycikk tükrében, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXVI/1.*, 2018.
19. A versenyjogi engedékenységi politika büntetőjogi megjelenése, Miskolci Doktorandusz Konferencia Tanulmánykötet, (Szerk: Bragyova András), Bíbor Kiadó, Miskolc, 2017.
20. A büntetőeljárás terheltjének tanúként történő meghallgatása a versenyfelügyeleti eljárásban, Doktoranduszok Fóruma: Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa (Szerk: Szabó, Miklós), Bíbor Kiadó, Miskolc, 2017.